

Серед найбільш ефективних шляхів реалізації даного завдання у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів ми вбачаємо застосування інтерактивних методів навчання (лекція-бесіда, лекція-дискусія, лекція з розбором конкретних ситуацій, лекція-консультація, рольові ділові ігри, мозковий штурм, аналіз та прогнозування соціально-виховних ситуацій, тренінги тощо), розширення практичної складової професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів, залучення студентів до розробки та впровадження соціальних проєктів, а також волонтерської діяльності.

Висновки. Таким чином, успішне здійснення соціально-педагогічної роботи з сім'ями вимагає від соціального педагога наявності мотиваційної орієнтації щодо соціально-педагогічної діяльності з сім'ями різних типів, володіння відповідними знаннями, гностичними, проєктувальними, конструктивними, комунікативними та організаторськими вміннями. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічного супроводу сімей має здійснюватися з урахуванням державної сімейної політики, досвіду діяльності соціальних служб для молоді та застосуванням найефективніших форм і методів організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Вважаємо за необхідне наголосити на тому, що підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з різними категоріями сімей повинна здійснюватися з урахуванням державної сімейної політики, регіональних реалій, актуальних проблем сучасних українських сімей, вітчизняного і зарубіжного досвіду соціально-педагогічної діяльності та із застосуванням найефективніших форм і методів організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Література

1. Сидоренко Ю. Сучасна українська сім'я як клієнт соціально-педагогічної роботи // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2003. – № 2. – С. 98–104.
2. Робота соціального педагога з різними категоріями неблагополучних сімей // Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю : навч. посіб. / І. М. Трубавіна. – К. : ДЦССМ, 2003. – С. 46–115.
3. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / за ред. А. Й. Капської. – К., 2000. – С. 181–205.
4. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посіб. / за заг. ред. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.

УДК 378.1

І. В. РЯБЕЦЬ

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ У ВНЗ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. Соціальні, економічні зміни в сучасному житті зумовили появу на ринку праці фахівців із зв'язків з громадськістю. Постійне зростання вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців вимагає використання сучасних освітніх технологій із метою теоретичного і методичного забезпечення навчальної діяльності студентів. Наразі відбувається практичне вдосконалення системи професійної підготовки, інтенсивний пошук та реалізація більш ефективних форм, методів, засобів і освітніх технологій професійного навчання. У цьому контексті результативними є використання кейс-технології, що спирається на суб'єктно-суб'єктний підхід, який є одним із основних концептів зміни сучасної освітньої парадигми.

Виклад основного матеріалу. Президент Всеукраїнської громадської організації «Українська ліга із зв'язків з громадськістю» А. Ротовський пише: «PR в Україні, ..., - зовсім молода професійна сфера діяльності» (переклад з російської наш - І. Р.) [10, с. 15]. Поділяючи його думку, ми констатуємо необхідність готувати майбутніх фахівців до цього роду професійної діяльності.

Активізацію навчальної діяльності майбутніх фахівців у контексті їхньої професійної підготовки досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці: Г. Амбросімова, М. Адамець, Ю. Бабанський, В. Бондар, Г. Балл, В. Давидов, І. Зязюн, П. Лузан, Н. Ничкало, В. Свистун, В. Ягупов та інші.

Саме на виклики часу зумовлено появу наукових досліджень, які висвітлюють різноманітні аспекти удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю. На сьогодні одним із провідних аспектів теорії соціальних комунікацій постає процес визначення головних функцій фахівців зв'язків з громадськістю. Матеріалом для дослідження цього питання стали праці Д. Богуша, С. Квіта, В. Королька, А. Куліша, О. Курбана, В. Мойсеева, Г. Почепцова, В. Різуна, А. Ротовського, І. Слісаренка, Є. Тихомирової, О. Тодорової, Л. Шаяна [1; 2; 4-14] та інших.

Велику роль у процесі професійної підготовки у ВНЗ майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю відіграє один з методів активного навчання, а саме - кейс-технологія. Ширше вона відома як «аналіз конкретних ситуацій».

Кейс-технологія надає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності майбутніх фахівців. В історії педагогіки ця технологія відома «метод ситуацій». Із 1908 р. в Гарвардській школі бізнесу «метод ситуацій» був методологічною основою навчання. «Такий підхід характерний і для емпіричної школи в управлінні, де досвіду надається більше значення, ніж науковим методам. Цей метод передбачає розгляд

виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу» [3, с. 128].

У процесі професійної підготовки у ВНЗ майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю домінантного значення набуває використання кейс-технології. Тому, що використання методу аналізу конкретних ситуацій дає змогу поглибити знання із навчального модулю, встановити зв'язок теорії та практики, ефективно формувати комунікативні якості, розвивати аналітичні здібності, сприяти вихованню високого рівня суб'єктності, приймати креативні рішення у нетипових або непередбачуваних ситуаціях.

У процесі впровадження кейс-технології при професійній підготовці у ВНЗ майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю ми вважаємо, що слід спиратися на розробку провідних вітчизняних науковців. Дидактичний аспект кейс-технології ґрунтовно розроблено сучасним педагогом Галина Ковальчук (КНЕУ) для активізації навчання в економічній освіті у ВНЗ. У своїй науковій розвідці вона розмежовує кейс-технологію на «метод випадків» (INCIDENT METHOD) та «метод ситуацій» (CASE METHOD) (див. табл. 1) [3, с. 130].

Таблиця 1

Різниця між методами «випадків» та «ситуацій»

<i>Метод випадків (INCIDENT METHOD)</i>	<i>Метод ситуацій (CASE METHOD)</i>
1. Обсяг опису не може перевищувати 1 сторінки машинописного тексту	1. Обсяг опису може досягати кількох сот сторінок машинописного тексту
2. Опис не містить потрібних для збагачення знань про дану проблему рекомендацій та доповнень із літератури, нормативних актів, інструкцій тощо	2. Рекомендований перелік літератури, тематично пов'язаної з проблемою, що розглядається, різні джерела додаткової інформації
3. Найчастіше опис є інтерпретацією власного досвіду (обробкою проведених занять)	3. Найчастіше під час заняття використовуються опис подій з практичної діяльності та документи
4. Опис студенти отримують і аналізують на занятті, яке тематично пов'язане зі змістом опису	4. Опис студенти отримують за кілька днів перед заняттям і аналізують у позааудиторний час самостійно
5. Під час аналізу опису студенти можуть задавати додаткові питання, відповідно до яких викладач надає додаткову інформацію	5. Під час занять, проведених таким методом, не застосовуються додаткові питання для студентів та додаткова інформація для викладача

Висновки. У процесі реалізації принципів Болонської Декларації виникає суттєва потреба у запровадженні сучасних освітніх технологій у ВНЗ України для ефективної підготовки фахівців взагалі та майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю зокрема.

У низці сучасних освітніх технологій важливу роль відіграє кейс-технологія. Вона дає змогу: інтегрувати всіх предметів професійного спрямування відносно кінцевих цілей навчально-виховного процесу у ВНЗ; поєднати абстрактність кожної окремої дисципліни з конкретними завданнями для професійної підготовки фахівця, у вирішенні яких йому необхідно комплексно враховувати відомості з різних дисциплін; об'єднати індивідуальний характер засвоєння навчального матеріалу й колективним характером діяльності різних фахівців у процесі вирішення спільного завдання в реальній ситуації; зняти суперечність між теоретичним аспектом навчального матеріалу та предметно-практичним характером діяльності майбутнього фахівця.

Сучасна кейс-технологія посідає чільне місце у професійній підготовці майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю у ВНЗ України передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Наша наукова розвідка виконується відповідно до науково-дослідної теми: «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців у системі вищої освіти України» (реєстраційний номер 0111U005848), що розробляється на кафедрі зв'язків з громадськістю, психології та педагогіки Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Література

1. Богуш Д. Український PR-словник / Денис Богуш. – К. : Самміт-книга, 2011. – 64 с.
2. Квіт С. Масові комунікації : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. Квіт ; Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». – К. : Києво-Могилянська академія, 2008. – 206 с.
3. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті : навч. посібник / Г. О. Ковальчук ; Київський національний економічний ун-т. – 2. вид., доп. – К. : КНЕУ, 2003. – 298 с.
4. Королько В. Г. Зв'язки з громадськістю. Наукові основи, методика, практика / В. Г. Королько, О. В. Некрасова. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 831 с.
5. Куліш А. Вибори, агітація, медіа : практичні поради керівникам виборчих штабів / А. Куліш, Н. Самолєвська. – К. : Незадежна громадська PR-мережа України. [2006]. – 268 с.
6. Курбан О. В. Діагностика та моделювання PR-процесів : монографія / О. В. Курбан. – К. : Українська конфедерація журналістів, 2012. – 160 с.

7. Мойсеев В. А. Паблік рілейшнз : навчальний посібник / В. А. Мойсеев. – К. : Академвидав, 2007. – 223 с. – (Альма-матер).
8. Почепцов Г. Г. Паблік рілейшнз : навч. посіб. / Г. Г. Почепцов. – 2-е вид., виправ. і доп. – К. : Знання, 2004. – 373 с.
9. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підруч. для студ. галузі 0303 «журналістика та інформація» / В. В. Різун. – К. : Видавничий центр «Просвіта», 2008. – 260 с.
10. Ротовский А. А. Системный PR / А. А. Ротовский. – Днепропетровск, 2006. – 256 с.
11. Слісаренко І. Паблік рілейшнз у системі комунікації та управління : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / І. Ю. Слісаренко ; Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП). – К. : МАУП, 2001. – 104 с. – Бібліогр. : с. 99–101.
12. Тихомирова Є. Б. PR-формування відкритого суспільства [Текст] / Є. Б. Тихомирова. – К. : Науково-видавничий центр «Наша культура і наука», 2003. – 198 с.
13. Тодорова О. PR в цифрову еру. Искусство коммуникаций / Оксана Тодорова. – К. : Huss, 2012. – 239 с.
14. Шаян Л. П. PRo Суспільні комунікації / Леонід Шаян. – К. : Група Компаній «Динаміка», 2008. – 174 с.

УДК 378

М. В. САВЧИН

Дрогобицький державний педагогічний університет

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Діяльність педагога є не просто професією, але й покликанням душі, яке допоможе забезпечити мотивацію цієї діяльності. В освітньому процесі в педагогічному університеті предметом вивчення постає не абстрактна особистість, а особистість, яка живе в певному суспільстві, специфіка її свідомості, зумовлена історичними, біографічними обставинами її життя, життєвою позицією, національною, професійною приналежністю, віком, статтю. Особистість – це цілісна психологічна структура, яка формується в процесі життя на основі засвоєння нею духовних та моральних ідеалів, суспільних форм свідомості і поведінки. Саме ці особливості й зумовлюють Я особистості і саме вони мають стати основою для здійснення розвивальних впливів.

У складанні програми особистісного розвитку майбутнього педагога вихідним методологічним положенням є орієнтація на здорову особистість, на її духовні та конструктивні сторони [1; 2]. Насамперед, така особистість володіє сильним, цілісним, не розколотим Я, в якому гармонійно поєднане індивідуально-неповторне та загальнолюдське. Особистість із сильним Я – розумна, мудра, досвідчена, щаслива. Вона конструктивно рефлексує та трансцендентує, контролює себе, прогнозує, діагностує, планує, регулює свою активність, коректує та моделює свою діяльність та поведінку, володіє свободою та відповідальністю. Їй притаманні стани безпристрасності, безмовності, чесноти. Така особистість поповнює сили в духовній сфері, в такий спосіб долає свою слабкість, немочі, духовні та психічні травми.

Другим методологічним положенням є орієнтація на здоровий спосіб життя, здоровий життєвий стиль майбутнього педагога, що впливає не лише на власне благополуччя особистості, а й сприяє позитивним змінам оточення, соціальної і культурної ситуації. Така особистість ставить собі важливі життєві цілі, творить любов, добро, свободу та відповідальність, планує, організовує виконання завдань, організовує час життя. Вона творить своє життя, свої обставини, а не пристосовується до умов життя, перетворює їх чи навіть створює нові, активна в ситуаціях невизначеності, знаходить цінності в житті, у світі, осмислює життя, проявляє життєстійкість у складних і критичних ситуаціях, активно спілкується, встановлює контакти, підтримує стосунки, забезпечує спільну діяльність.

Третє методологічне положення стосується змісту викладання психологічних дисциплін та викладача психології. Успішність процесу розвитку особистості педагога залежить від міри зверненості викладання психологічних дисциплін (загальної психології, соціальної, вікової та педагогічної психології) до особистості студента, орієнтації на особистісний компонент підготовки. Специфіка роботи викладача психолога, на відміну від академічного психолога, що працює в науково-дослідних установах полягає у використанні своєї особистості в якості засобу праці. Студентам-педагогам необхідна допомога досвідченого викладача. Ця допомога може виявлятися в різних формах: в корекції особистісних якостей, в розвитку професійних умінь, навичок, зокрема, необхідних у майбутньому для його особистісної взаємодії з учнями. При цьому найголовніше полягає в тому, щоб створити умови, ситуації, які дозволяють формувати і розвивати готовність особистості до здійснення професійної діяльності.

Професійний розвиток особистості майбутнього педагога необхідно розглядати із позицій системного підходу. Системними якостями особистості виступають «властивості» професіонала, які є професійно важливими, забезпечують нормативну ефективність і є соціально значущими для педагогічної професії педагога (забезпечують певний соціально й професійно прийнятний тип поведінки і стосунків).